

Ook door het ferme optreden van de spreekstalmeester Rob!

Achter het filmdoek vond nog een evenement plaats : de ruilbeurs, waar sommigen blij en gelukkig van werden.

Op tien minuten gaans van het café, vond nog een voorstelling plaats. Hoewel de afstand tussen de twee locaties slechts klein is, kwam een grote groep "flessers" pas heel laat in het (voorlopige) glasmuseum aan. Maar misschien had de jenever en de braderie in de "Brandersstad" tijdsbesef en richtinggevoel aangetast.

Dit glasmuseum moet over een paar jaar uitgroeien tot een waar glascentrum, op een plaats waar eens distilleerderij Wenneker was gevestigd. Het werd Cees van Olst, de grote man van het glasmuseum in Drente langzamerhand onmogelijk gemaakt daar verder te gaan en hij is toen naar Schiedam gelokt. Maar in Schiedam worden op het ogenblik juist subsidies aan kunst en culturele instellingen gestopt of verminderd en de stad ziet ook geen kans haar eigen historische collectie op een nette manier onder te brengen. De nog bestaande glasfabriek is onlangs weer van de ene buitenlandse eigenaar naar de andere overgegaan. Dus het is nog een hele uitdaging om alles ook financieel rond te krijgen.

Op zeer indrukwekkende wijze praat en blaast Cees de mooiste glazen voorwerpen bij elkaar. Wij krijgen uitleg hoe het zit met de verschillende kleuren en hoe je belletjes in het glas kunt krijgen. Tot slot begeeft Cees zich, speciaal voor ons, nog in een artistiek experiment, geïnspireerd door een oude Italiaanse meester, waarvan de uitkomst altijd onzeker is, maar toch vaak zeer boeiende (zoals nu) resultaten oplevert. Wat je verder allemaal met glas kan doen, daarvan getuigen de andere oude en nieuwe objecten in de showroom.

Kortom een prettig en leerzaam dagje in een stad waar jenever en glas een grote rol speelden en nog spelen.

LETTERS OP CACHETS VAN NEDERLANDSE KELDERFLESSEN (DEEL 2)

Peter Vermeulen

Inleiding

Een afbeelding op het cachet van een kelderfles al dan niet temidden van de bedrijfsnaam voegt natuurlijk iets extra's toe aan de fles. Over deze symbolen (vogels, ankers, gebruiksvoorwerpen, planten, dieren etc) schreef ik reeds eerder in dit blad. Dit keer wil ik het eens hebben over de "kale" afkortingen, die we kunnen vinden op de cachets van 19^e eeuwse kelderflessen. De betekenis ervan is vaak maar moeilijk te achterhalen. Soms staat er ook nog een behakking op zo'n kelderfles en die geeft weer wat extra houvast. Mocht U in het bezit zijn van kelderflessen met andere letters: aanvullingen zijn van harte welkom!

Uiteraard verzoek ik U ook te reageren, als U de mogelijke oplossing weet in het geval van een onbekende afkorting.

De Afkortingen

W.Hasekamp?

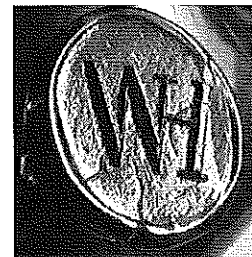
Niet zeker is de betekenis van de letters op deze flessen. Zij zouden van W.Hasekamp kunnen zijn (opgericht in 1901).

Nr 1 meet 29cm; 1,30lt; donkergroen; driedelige mal; tapse top; cachet "WH&Co."; gevonden in de U.S.A.

Nr 2 meet 28cm; 1,50lt; donker olijfgroen; geblazen; varkenssnuittop; cachet "WH"; gevonden in Ghana.

WH & Co.

WH.

S&K.

S&K

Van de volgende fles staat de betekenis van de letters nog niet vast. 29cm; 1,60lt; donkergroen; tapse top; tweedelige mal; cachet "S&K"; gevonden in Nederland.

E.Kiderlen

Emil von Kiderlen werd geboren in 1825 te Frankfurt a/Main.

Hij begon eerst een tabakshandel met August Schnell (1847) en in 1860 een distilleerderij met Henry Reynvaan onder de naam "Nederlandse Stoombranderij en Distilleerderij te Rotterdam".

In werkelijkheid stond het bedrijf echter in Delfshaven. In 1870 ging Emile Kiderlen ("von" kon natuurlijk niet op een Nederlands produkt bij uitstek als jenever) alleen verder onder de naam "E.Kiderlen". Maar in 1881 haalde hij toch weer een venoot binnen: J.W. van Leenhoff. Tot 1904 bleef de firma E.Kiderlen heten, daarna werd zij overgenomen door de Nederlandse Gist & Spiritusfabriek.

Door Kiderlen gevoerde merken waren o.a.:

- Vrijbuitter / Freebooter met als model de buste van Generaal de la Rey
 - Driehoek met daarin de letters "NSB & D"
- (= Nederlandsche Stoom Brandrij & Distilleerderij)

Nee!

Dit merk werd in kwaliteiten gebruikt:

- Superfijn dubbel gedistilleerd.
 - Dubbel gedistilleerd.
 - Schnapps Aromatico.
- Turkey, een mannetjes kalkoen op een groen veld
 - Kurketrekker
 - Tjap Toean, voor de export naar Ned. Indië
 - Generaal de la Rey
 - President Stein

Deze fles is 22½cm; 0,80lt; donker ambergroen; geblazen in een kleimal; tapse top; cachet "NSB&D" in een driehoek; gevonden in Engeland.

NSB & D

Levert & Co

L & Co.

Levert & Co heeft eeuwenlang in Amsterdam bestaan (van 1679 tot 1966) aan de N.Z. Kolk: Likeurstokerij en Wijnkoperij "De Wildeman". Overgenomen door "Henkes". Zeer bekend werd de slagzin: "Wat Levert levert is goed"

Gevoerde merken o.a.:

- "De Wildeman" (afb. van een man in dierenvel met knots in de hand)
- Oorlam
- L & Co

Deze fles is 26½cm; 1,20lt; donkerolijfgroen; varkenssnuif top; tweedelige mal; cachet "L&Co"; gevonden in Nederland.

P. Loopuyt & Co

Het bedrijf werd in 1772 opgericht door Pieter Loopuyt (1732-1812) te Schiedam. In 1919 werd het overgenomen door "Blankenheym & Nolet".

De voornaamste gevoerde merken zijn:

- De Zandlooper / Zandloper / Hourglass Brand
- P.L. (ca 1870)
- PL & C (in monogram)
- Cabeza de Leon (leeuwekop)
- Juniper Brand (jeneverbesstruik)

Deze fles is 30cm; 1,70lt; olijfgroen; tapse top; driedelige mal; cachet "PL&C" in monogram; gevonden in de USA.

Van Meerten?

De volgende fles is vermoedelijk van "van Meerten".

Van Meerten, distilleerderij "De Hoop" te Delft, uit de 19^e eeuw.

Voerde ondermeer de merken:

R.R. & Co

Horse bell (met de afbeelding van een paardenbel)

VM.

In 1901 gaat de zaak failliet, de zoon Lambertus Van Meerten heeft intussen een geweldige kunstcollectie opgebouwd. Nog immer te bewonderen in het sedert 1909 bestaande museum, dat zijn naam draagt. Deze fles meet 29cm; 1,55lt; donker olijfgroen; geblazen; platte top; cachet "VM"; gevonden in Australië.

P. Melchers

P. Melchers (±1855-1976) Schiedam.

Bekende merken van P. Melchers waren ondermeer:

P.M.

Locomotief

Tiger

Castle Brand (kasteel)

Juniper Tree (jeneverbesstruik)

PM.

In 1910 werd de distilleerderij van J.T. Beukers aan de Lange Haven gekocht en "De Locomotief" gedoopt. In 1985 brandde het pand af.

Nadat het gebouw in 1996 gerestaureerd was, werd er het Nationaal Jenevermuseum in gevestigd. Aan het eind van de 19e eeuw werden een distilleerderij en een mouterij opgericht in Canada. In 1976 werd het bedrijf overgenomen door Mega Wine and Spirits BV.

De fles is 28cm; 1,30lt; helder groen; tapse top; tweedelige mal; cachet "PM"; partieel rood/groen etiket "P.Melchers Schiedam" met een *jeneverbesstruik*; gevonden in de U.S.A.

AMM

A.M.M.

De betekenis van deze letters op deze fles is mij nog volledig onbekend: 29cm; 1,50lt; donker olijfgroen; tapse top; driedelige mal; cachet "AMM" in een soort riem; gevonden in Ghana.

A.C.A. Nolet

A.C.A. Nolet was van ca 1850 tot 1957 in Schiedam gevestigd.

De bekendste merken zijn:

A.C.A.N.(vanaf ca 1850)

A.N

N(in een parelcirkel)

Ibis

Tjap Emu

Monogram Geneva

Sleutel (vanaf ca 1870)

Het bedrijf werd overgenomen door J.T. Beukers.

Deze fles meet 28cm; 1,30lt; zwart; varkenssnuittop; driedelige mal; cachet "A.N."; behakking "A.C.A. NOLET SCHIEDAM DISTr"(2x); gevonden in Indonesië.

De andere fles is 29cm; 1,65lt; zwart; varkenssnuittop; tweedelige mal; cachet "A.C.A.N."; behakking "A.C.A. NOLET SCHIEDAM"(2x); gevonden in Australië.

En de volgende Nolet fles is 28½cm; 1,60lt; donker olijfgroen; platte hoedrand top; driedelige mal; cachet "N" in een *parelsnoer*; gevonden in Indonesië.

J.A.J.Nolet

Evenals De Kuyper is Nolet een typisch familie bedrijf (1691 -heden) in Schiedam. Gesticht door Jan Lucasse Nolet (1638-1702). Hij begon in 1691 met branderij "De Roos" op de hoek van de Herenstraat en de Boterstraat. Inmiddels zijn we aan de 10e generatie van de familie Nolet toe.

Men exporteerde vooral veel naar de USA en naar India.

Er werd een keur aan merken gevoerd. Zowel de spelling "I.A.I.

Nolet" als "J.A.J. Nolet" komen beide voor.

De bekendste merken zijn wel:

- Dubbele Adelaar

- Rip van Winkle (Hollandse emigrant, gelijknamige boek van Washington Irving in 1819)

AN.

A.C.A. Nolet.

N.

- Nolet's Anchor
- Crown and Anchor (kroon + 2 gekruisde ankers)
- Nolets'Spengler

Deze fles is 29cm; 1,70lt; zwart; tapse top; driedelige mal; cachet "IAIN ROYAL BATAVIA"; gevonden in de U.S.A.

IAIN Royal Batavia.

Rutten

Rutten begon als bierbrouwer in Maastricht en vervolgens met een distilleerderij aldaar. Later ook vestigingen in Rotterdam en Schiedam. Het bedrijf werd in 1925 overgenomen door Kleipool.

Gevoerde merken waren o.a.:

- T.B.P. (The Black Prince, een ridder te paard tonend)
- De Zwarte Ruiter (de Nederlandse variant)
- DZR
- Cardinal(kardinaalvogel)
- Hercules Brand (blote Hercules met leeuw vechtend)

Deze fles is 28cm; 1,60lt; donker olijfgroen; driedelige mal; varkenssnuit top; cachet "DZR"; behakking (2x) "DE ZWARTE RUITER ROTTERDAM"; gevonden in Indonesië.

DZR.

Schade & Buysing(h)

Het bedrijf van Schade en Buysingh, distilleerderij "De Waarzegster" bestond van 1822 tot 1971 te Schiedam.

Overgenomen door J.J. Melchers.

De bekendste merken waren o.a.:

- Anker
- S&B
- Black bird gin (merel)
- De Waarzegster
- Oude Klaar (oude vrouw met glas in de hand en kelderfles)
- Sparrow (mus)

De fles is 28cm; 1,30lt; zwart; geblazen; tapse top; cachet "S&B"; gevonden in de U.S.A.

DZR.

Alcoholfabriek Schiedam

De Schiedamsche Alcoholfabriek bestond van 1887 tot 1979.

In 1960 samengegaan met ADE (Adrianus van den Eelaart).

Sinds 1979 in handen van Dirkzwager, Schiedam.

Gevoerde merken o.a.:

- S.A.F.
- Giraf
- The Future(godin met twee knapen en staand anker)

Deze fles is 29cm; 1,33lt; donkergroen; driedelige mal; varkenssnuit top; cachet "SAF"; behakking (2x) "ALCOHOLFABRIEK SCHIEDAM"; gevonden in Indonesië.

Schade & Buysing.

Verschuyt?

Onderstaande fles zou van A.Verschuyt & Co kunnen zijn. Maar daarvoor is nog geen bewijs gevonden: 28cm; 1,60lt; donker olijfgroen; geblazen; platte top; cachet "AV&C"; in het originele gevlochten tenen omhulsel; gevonden in Ghana.

S.A.F.

Van Dulken Weiland & Co

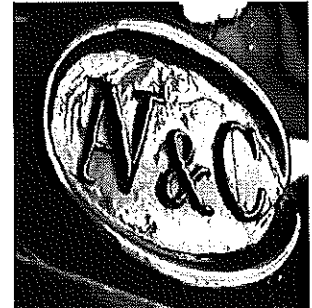
Het bedrijf bestond van ca 1790 tot 1957, eerst in Rotterdam, maar later was het ook in Schiedam gevestigd.

De bekendste merken waren:

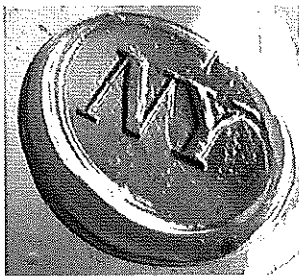
- VDW & C
- Adelaar
- Eagle Brand (adelaar) (1860)
- Anker

Men exploiteerde vanaf ca 1900 samen met Meijer & Co diens -reeds veel langer bestaande - distilleerderij "De Palmboom" in Schiedam.

Deze fles is 28cm; 1,70lt; zwart; platte hoedrand; geblazen; Cachet "VDW&C"; gevonden in Indonesië.

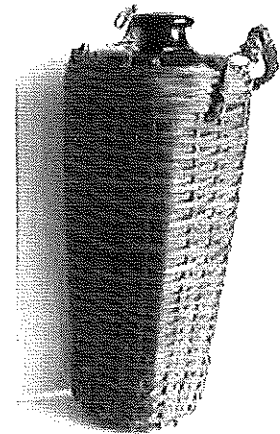
AV & C.

N.Y.

VDW & C.

AV & C.

NY

Het zou voor de hand liggen, de betekenis van deze letters in te vullen met "New York". Hiervoor ontbreekt voorsnog echter ieder bewijs. Aangezien de fles in Australië is gevonden is de betekenis "New York" dan ook minder waarschijnlijk: 27½cm; 1,20lt; olijfgroen; iets tapse top; tweedelige mal; cachet "NY".

Dit was dan deel 2 van de Nederlandse afkortingen op kelderflessen. Uw eventuele aanvullingen en/of commentaar zijn van harte welkom!

Literatuur:

- De branderijen in Holland tot het begin der negentiende eeuw" door P.J. Dobbelaar. 1930
- Stukken uit het archief der Gemeente Rotterdam.
- Antwerpse jenever en likeuren. Erik Houtman en Patricia De Somer. Antwerpen 1989.
- Jenever, een Belgische belevenis Ronald Ferket en Hugo Elsemans. Antwerpen 1987.
- De Moutwijnindustrie te Schiedam Coen Kramers Thz Amsterdam 1946.
- "Het Brandersbedrijf te Schiedam in de 17e en 18e eeuw" J. van Riemsdijk. Schiedam 1916.
- "De Bonte Os" te Vlaardingen door A.van den Hoek in "De Molenaar" nr (84)(1981)(19)(13mei)
- "Het reilen en zeilen van Vlaardingse Industriemolens" in het Historisch Jaarboek Vlaardingen 1987 door Frans W.Assenberg en Arie van den Hoek